

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNÍT

Silvia Hrabíková

**V rozprávke O dvanástich mesiačikoch – učebné texty
a súbor pracovných listov pre prácu v záujmovom útvare
Čitateľsko- tvorivom**

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01
Bratislava

Autor UZ: Mgr. Silvia Hrabíková

Kontakt na autora UZ: Základná škola s materskou
škoolou Tuhrina,
hrabiksilvia@gmail.com

Názov: V rozprávke O dvanástich
mesiačikoch – učebné texty a
súbor pracovných listov pre
prácu v záujmovom útvare
Čitateľsko- tvorivom

Rok vytvorenia: 2014

**Oponentský posudok
vypracoval:** Mgr.Gejza Varga

ISBN 978-80-565-0127-6

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunit. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah: 1. Mal'ované čítanie: O dvanástich mesiačikoch

2. Čítame s porozumením

3. Kto som?

4. Učíme sa básničky

5. Zahrajme si pexeso

6. Pripravme si pomôcky

7. Zahrajme si rozprávku

1. Maľované čítanie: rozprávka O dvanástich mesiačikoch

Za ďalekým kopcom, za hlbokým žila jedna matka a mala dve dcéry. Staršiu Dorku a mladšiu Marušku, ktorá bola od inej mamy a preto ju nemala rada. Macocha si veľmi želala nájsť pre svoju Doru pekného a bohatého mládenca, ktorý by si ju vzal za ženu. Dorka sa celé dni len parádila, každý deň si kupovala nové šaty, topánky, stužky do vlasov, no

keďže mala tvrdé nebola vôbec pekná. Mladšia Maruška bola krásne dievča, vždy sa každému úctivo pozdravila, usmiala, každému rada pomohla. Do ich dediny sa jednu zimu

vrátil mládenec Jurko, ktorý dlhé roky putoval po svete so svojím Belkom. Chcel si nájsť dobré a pracovité dievča, ktoré by si mohol vziať za ženu a keďže vo svete také nenašiel, vrátil sa domov. Hneď po jeho návrate sa o ňho začali zaujímať slobodné dievky

z dediny a jednou z nich bola aj Dora. Jurkovi sa však pre svoje láskavé zapáčila Maruška. A tak macocha s Dorou začali premýšľať, ako by sa jej mohli zbaviť. Jedného

chladného decembrového dňa macochu napadlo, že ju pošlú do na fialky. Maruška sa pokorne pobrala do lesa a po dlhom blúdení prišla na čistinku, kde okolo ohňa stálo 12 mužov. Keď sa začali rozprávať, zistila, že sú to dvanásti mesiačikovia (Január, Február, Marec, Apríl, Máj, Jún, Júl, August, September, Október, November, December), ktorí si každý mesiac vymieňajú vládu. Vtom čase držal žezlo moci v rukách najstarší z bratov,

December. Poveril teda mladšieho brata, aby sa na chvíľu ujal žezla a už o chvíľu držala v ruke Maruška. Pekne sa poďakovala za pomoc a išla domov. Macocha

s Dorou sa jej veru nepotešili a hneď na druhý deň ju poslali po . Opäť jej pomohli mesiačikovia a večer bola macocha s Dorou sklamaná, že im to zas nevyšlo. A tak si do tretice požiadali, aby im doniesla jablká. Dvanásti mesiačikovia jej pomohli a dali jej jedno

 . Macocha sa veľmi nahnevala, že ich Maruška nedoniesla viac, a tak sa ráno do lesa vybrala aj s Dorou sama. Prišli k mesiačikom, bez pozdravu na nich začali obe kričať a žiadať

si všeličo, čo im napadlo. Mesiac December sa veľmi nahneval a za to, ako sa správali k Maruške aj ostatným ľuďom ich kruto potrestal. Obe zamrzli v hore a už si na ne nik nespomenul. Maruška si neskôr vzala za muža Jurka a na svadbe sa s nimi tešila celá dedina. Prišli im zablahoželať aj dvanásť bratia a každý im priniesol to, čo v jednotlivých mesiacoch rastie v lese a na poli.

2. Čítame s porozumením

Pozorne si prečítaj slovenskú ľudovú rozprávku O dvanástich mesiačikoch a pokús sa doplniť základné informácie o hlavných hrdinoch. Do rámečkov na pravej strane nakresli tri veci, ktoré doplníš na ľavej strane.

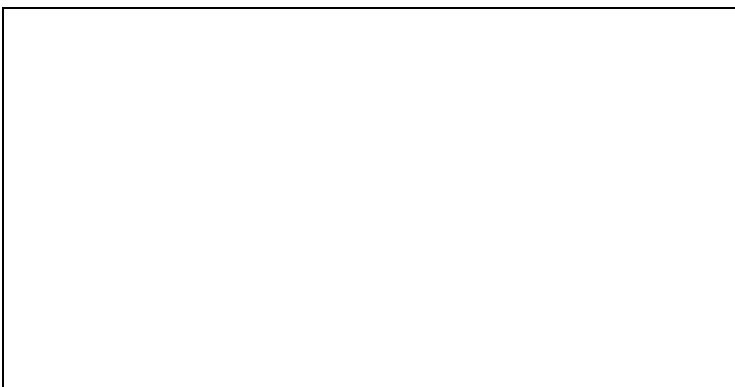
1. staršia sestra

Meno:.....

Najradšej má

.....

.....

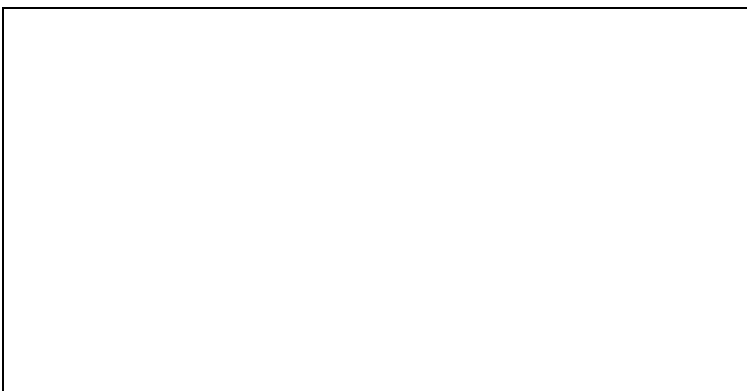

2. Maruška

Z lesa mala pre macochu a Doru doniesť

.....

.....

3. December

Má bratov.

V ruke drží zázračné

Je veľmi starý a na tvári má dlhú
sivú

.....

3. Kto som?

Zahraj sa na hrdinov z rozprávky O dvanástich mesiačikoch. Vyber si opis jedného hrdinu, postav sa dopredu pred ostatných spolužiakov a predveď, koho znázorňuješ. Môžeš si aj sám domyslieť, čo danú postavu charakterizuje. Ostatní budú hádať, kto si. Potom si hrdinov z rozprávky vymaľuj a Decembru dokresli zázračné žezlo do ruky.

Dorka:

Mám jednu sestru, ale nemám ju rada.

Som krásna, mám veľa pekných vecí – šiat, stužiek, topánok.

Jedného dňa sa vydám za veľmi bohatého mládenca a všetci mi budú závidieť.

Kto som?

macocha:

Mám dve dcéry, ale len jedna z nich je moja vlastná.

Bola by som veľmi rada, aby si moja Dorka vzala pekného, no hlavne bohatého muža.

Nemám rada veselých ľudí a smiech.

Kto som?

December:

Mám jedenástich mladších bratov.

Som veľmi starý a pri chodení mi pomáha moje čarovné žezlo.

Počas môjho kraľovania sa deti tešia na darčeky.

Kto som?

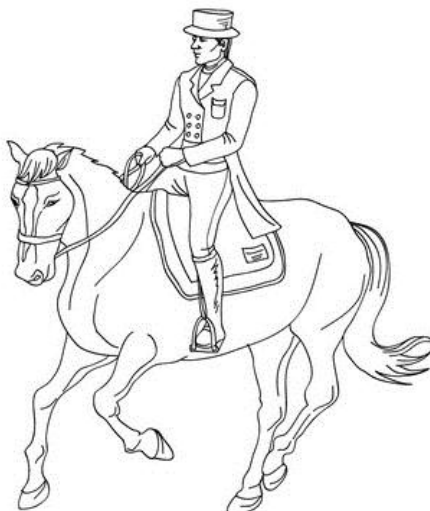
Jurko:

Dlho som cestoval po svete a spoznal som tam veľa ľudí.

Na cestách ma sprevádzal môj koník Belko.

Poznám veľmi dobré dievča a raz si ju určite vezmem za ženu.

Kto som?

Maruška:

Mám veľmi rada všetkých ľudí aj zvieratká.

Ak niekto potrebuje pomoc, rada mu pomôžem.

V lese som spoznala nových priateľov, ktorí mi pomohli.

Kto som?

4. Učíme sa básničky

Prečítaj si básničky o fialkách, jahodách a jablkách. Naučte sa ich naspamäť a môžete si ich opakovať spoločne nahlas.

Fialôčka

*Ja som kvietok-fialôčka,
aké nebo, také očka,
aká tráva, také šaty,
hrej ma slnko, lúčik zlatý!
Fialôčka-modroočka
pozerá sa do potôčka.
Rastie skromne bez vône,
schováva sa do tône.*

Na jahody

*Sadaj, psíček do autíčka,
zújdeme si do lesíčka.
Keď jahody nazbierame,
vrátíme sa domov k mame.
Jahôdky aj Dorke dáme.*

Jablčka

*Na jabloni dáždik zvoní,
bim – bam, bim – bam
zvonja jablčka.
Nič to za to, že si bosá,
že je tráva samá rosa,
pozbieraj ich Maruška.*

5. Zahrajme si pexeso

Vyfarbite si obrázky z pexesa, papier podlepte tvrdým papierom, vystrihnite ich a zahrajte si pexeso. Pri hraní si môžete rozprávať príbeh z rozprávky.

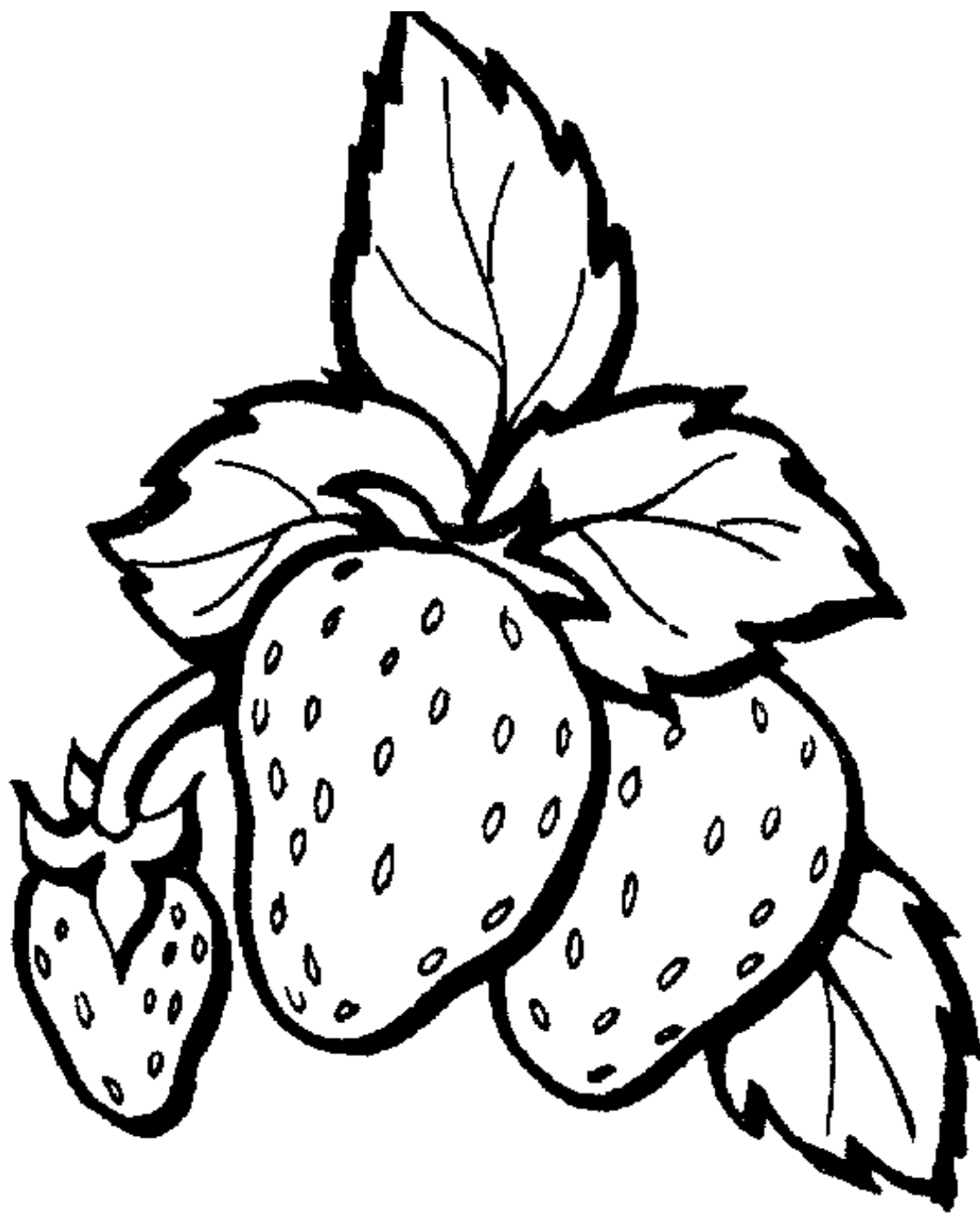
6. Pripravme si pomôcky

Priprav si rekvizity – pomôcky na divadelnú hru, ktorú si spolu zahráte v poslednej úlohe. Na túto úlohu budeš potrebovať farbičky, nožnice, výkresy, drevené paličky – špilky, lepidlo alebo lepiacu pásku. Podľa papier s obrázkami tvrdým výkresom. Vyfarbi a vystrihni si obrázky z rozprávky o Maruške a dvanástich mesiačikoch, nalep ich na špilku a povedz, ktorý z mesiacov daroval Maruške dané predmety, môžeš si vymyslieť aj vlastné pomôcky. Popremýšľaj aj o tom, čo by mali mať jednotlivé postavy oblečené. Pri práci môžete počúvať rozhlasovú rozprávkovú hru O dvanástich mesiačikoch alebo si opakovať básničky, ktoré ste sa naučili.

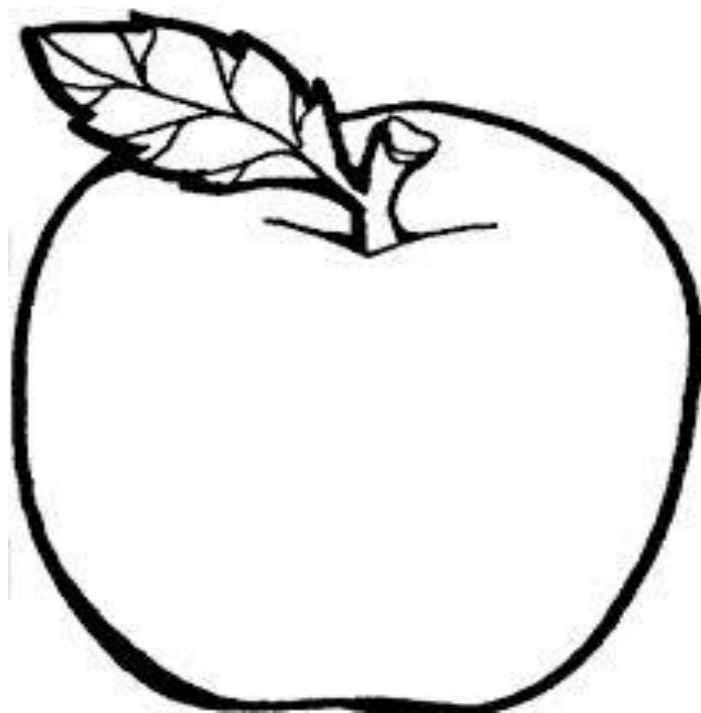
1. pomôcka: fialky, ktoré Maruške daroval mesiac

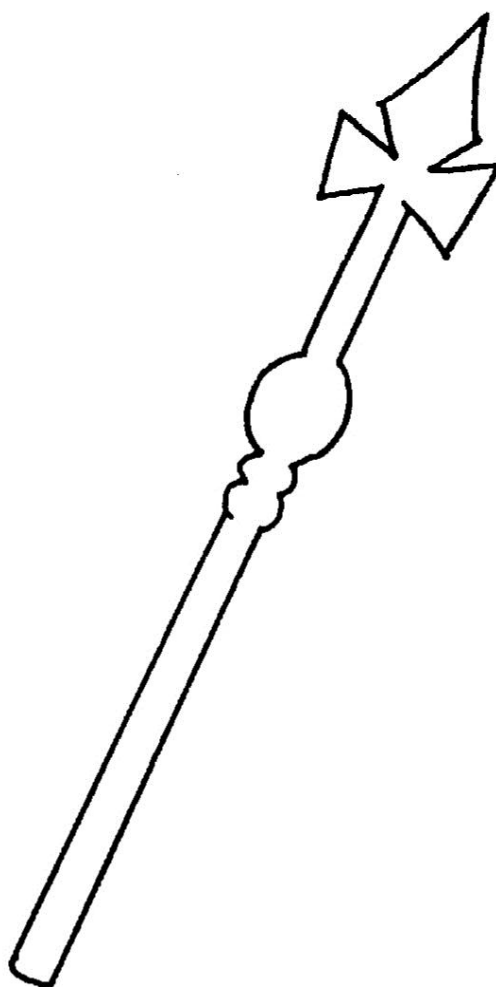
2. pomôcka: jahody, ktoré Maruške daroval mesiac

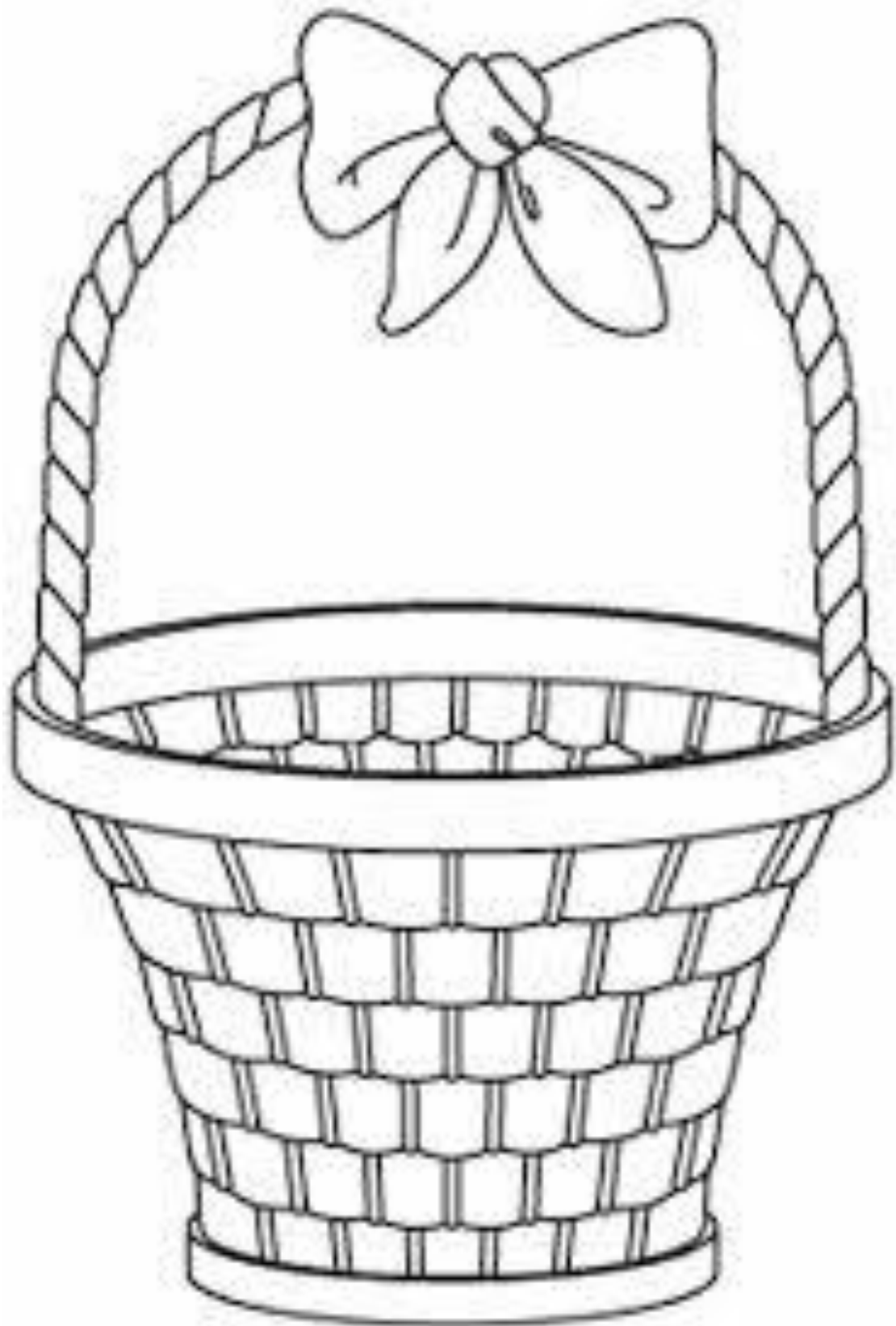
3. pomôcka: jablko, ktoré Maruške daroval mesiac

4. pomôcka: zázračné žezlo, ktoré v rukách drží mesiac

5. pomôcka: košík, do ktorého Maruška poukladala darované

7. Zahrajme si rozprávku

Dozvedeli ste sa príbeh o dvanástich mesiačikoch, pripravili si pomôcky a v poslednej úlohe sa spoločne môžete presunúť do rozprávkovej krajiny a zahrať sa na malých hercov. Na začiatku si rozdeľte úlohy, popremýšľajte nad kostýmami – oblečením, scénou – prostredím, v ktorom sa bude príbeh odohrávať a nezabudnite použiť rekvizity – pomôcky, ktoré ste si sami vyrobili. V rozprávkovej hre bude vystupovať 17 postáv – rozprávač, macocha, Dora, Maruška, Jurko, 12 mesiacov - Január, Február, Marec, Apríl, Máj, Jún, Júl, August, September, Október, November, December. V skupine si spolu prerozprávajte príbeh o 12 mesiačikoch a Maruške, potom si prečítajte scenár – text, ktorý hovoria herci a nakoniec sa ho pokúste zdramatizovať – zahrať jednotlivé časti.

1. scéna – v dome

rozprávač: Kde bolo, tam bolo, za jedným vrchom a jedným lesom žila jedna mať a mala dve dcéry.

Dorka: Ja som staršia a volám sa Dorka. Najradšej si kupujem nové šaty, stužky a topánky a raz sa určite vydám za veľmi bohatého a pekného mládenca.

Maruška: Ja sa volám Maruška. Mamka mi zomrela už dávno. Otec sa druhýkrát oženil s vdovou, a tak som spoznala svoju druhú mamu a jej dcéru, moju sestru Dorku. Otec nám pred rokom zomrel, tak v našom dome bývame len my tri.

macocha: Nemám rada ľudí z dediny. Raz moju Dorku vydám a odídeme niekde ďaleko, kde sa každý tak hlúpo neusmieva.

rozprávač: Tak si takto spoločne všetky tri nažívali. Macocha s Dorkou nikdy nemali Marušku príliš v láske, no všetko sa ešte zhoršilo, keď sa do dediny vrátil mladý Jurko. Prišiel domov po dlhom putovaní vo svete, kde zbohatol a do rodnej dediny si prišiel pohľadať ženu. Netrvalo dlho a zoznámil sa s Maruškou. Raz sa zveril svojmu koníkovi Belkovi.

Jurko: Veľmi sa mi páči Maruška a rozhodol som sa, že ju pôjdem požiadať o ruku od jej nevlastnej mamy. Také dobré a láskavé dievča som nestretol nikde inde vo svete.

rozprávač: Jedného dňa, zaklopal Jurko na dvere domu, kde žila Maruška.

Jurko: Pán Boh vám daj dobré popoludnie, gazdiná!

macocha: Aj tebe Jurko, po čo si prišiel?

Jurko: Veľmi sa mi zapáčila Vaša dcéra a rád by som ju od Vás vypýtal za ženu.

macocha: Veľmi rada ťa prijmem za zaťa, moja dcéra Dorka ti bude dobrou ženou a ja ďalšou matkou.

Dorka: Áno, a na svadbu si kúpim tú najkrajšiu sukňu, aby mi celý svet závidel moju krásu.

Jurko: Prepáčte gazdiná, ale ja som si prišiel vypýtať Vašu druhú dcéru, Marušku.

rozprávač: Macocha sa veľmi nahnevala a vyhodila Jurka z domu so slovami, že najskôr sa musí vydať jej staršia dcéra Dorka. Od toho dňa macocha s Dorou celé dni premýšľali, ako by sa Marušky zbavili. Dávali jej viac práce ako zvyčajne – nakrmiť dobytok, poriadit' všetko okolo domu a každý deň upiecť čerstvý koláč pre Dorku. Jedného dňa si dala macocha zavolať Marušku a vraví jej:

macocha: Počúvaj, dievčisko nepodarené, mojej dcére sa zažiadalo privoňať si k fialkám. Chod' do lesa a dones jej kyticu.

Maruška: Mamička, ale v tomto čase fialky nerastú.

macocha: Ved' ty si šikovná a určite to zvládneš. A matke sa nepatrí odvrávať. A ešte niečo, ak ich nedonesieš, domov sa mi viac nevracaj.

Dorka: Veru Maruška, nebuď taká sebecká a dones mi fialiek, aby som k nim mohla privoňať.

2. scéna – v lese:

rozprávač: Úbohé dievča si prehodilo šatku cez plecia a vybrala sa do hustého lesa hľadať fialky. Keď sa borila snehom už hodnú chvíľu, prišlo jej tak smutno za mamičkou a oteckom, ved' odkedy zomreli doma nepočula láskavé slovo. Macocha s Dorou jej od rána do večera dávali len príkazy a jest' mohla len so zvieratkami v maštali, k stolu ju nikdy nepozvali. Ako tak premýšľala a spomínala, zrazu sa jej zdalo, že vidí akési svetlo.

Maruška: Asi to bude len klam, prelud, sen, kto by sa tu v takejto zime v hore vzal.

rozprávač: Utrela si slzy a rozhodla sa, že sa pôjde pozrieť, odkiaľ ide ten jas. odrazu sa ocitla na čistinke a zbadala dvanástich mužov stát' okolo ohňa. Každý bol inak oblečený a jeden z nich, starý s dlhou sivou bradou, mal v rukách žezlo. Pristúpila k nim a vraví:

Maruška: Pamodaj šťastia, dobrý deň. Nemohla by som sa pri vašom ohni na chvíľku ohriať?

December: Pamodaj aj tebe, dievka. Pristúp bližšie, zohrej sa a povedz nám, odkiaľ si sa tu vzala?

Maruška: Ja som prišla z domu, macocha so sestrou ma poslali do hory natrhať fialky. Ak ich nedonesiem, nemám viac domov.

December: Fialky? Veď tie v zime nerastú. Čo tie dve načisto rozum potratili? No neboj sa nič, dievka moja, my ti pomôžeme.

Maruška: Ale ako? A kto ste vlastne? Prečo ste tu v hore v takej zime?

December: Sme mesiace roka. Ja som najstarší a volám sa December. Počas mojej vlády všetko utíchne, príroda spí a pripravuje sa na nový začiatok.

rozprávač: Maruške sa postupne predstavili všetky mesiace (môžete si vymyslieť repliky a predstaviť sa podobne ako December – v knihách alebo na internete si nájdite, čo je pre ktorý mesiac špecifické) a napokon pristúpil mesiac Máj, vzal do ruky žezlo a keď sa dotkol zeme, zaraz sa zazelenala a objavili sa na nej krásne fialky (môžete si teraz spoločne zarecitovať básničku o fialke).

Maruška: Ďakujem ti, mesiac Máj, ďakujem vám všetkým za pomoc a želám vám všetko dobré.

3. scéna – v dome:

rozprávač: Keď sa Maruška podvečer vrátila domov, macocha s Dorou len oči vyvaľovali, no ona im neprezradila, odkiaľ zohnala kyticu krásnych fialiek. Na druhý deň ráno, si ju macocha zavolala a vraví:

macocha: Počuj, Maruša, choď dnes do lesa a nazbieraj mojej Dorke jahody.

Dorka: Veru, jahôd sa mi dnes zažiadalo, no čo tak pozeráš, ber košík a utekaj.

Maruška: Sestrička, ale veď v takej zime jahody nerastú.

macocha: A čo by nerástli, keď si našla fialky, nájdeš aj jahody a nezabudni, že bez nich sa mi domov nevracaj.

rozprávač: Čo malo dievča robiť? Obula si krpce a vybrala sa do hory.

4. scéna – v lese:

rozprávač: Netrvalo dlho a už stála pri ohni s dvanástimi mesiacmi a rozprávala im, akú úlohu jej vymysleli tentoraz.

December: Nič sa ty neboj, dievča. Pomôžeme ti. Nože pristúp mesiac Jún, ujmi sa na chvíľu žezla a daj Maruške za košík jahôd.

rozprávač: Keď chytil do ruky žezlo Jún, tráva sa hneď zazelenala a na zemi sa už červenali utešené jahody. Maruška ich pozbierala, poďakovala sa, úctivo sa pozdravila a išla domov. A tam ju už vítali s krikom.

5. scéna – v dome:

macocha: Ako sa ti to zas podarilo, či si vari bosorka? Daj sem ten košík, ešte by si ho sama pojedla. Tu máš Dorka, ochutnaj, či sú sladké.

Dorka: Mňam, mamička, lepšie jahody som jakživ nejedla. Ale zajtra by som mala chuť na jablká.

macocha: To je nápad, dievka moja, a prečo by sme mali čakať až do zajtra. Maruša, vezmi košík a choď nám natrhať jablká.

Maruška: Mamička, veď je už skoro noc a v hore je tma, sotva v nej niečo nájdem.

macocha: Zasa odvrávaš? tma, netma, vezmi si lampáš na cestu a už aj sa prac. Zajtra ráno chcem mať jablká na stole.

rozprávač: Chúďa dievča sa teda s malým lampášom pobralo opäť do hory.

6. scéna – v lese:

rozprávač: Keď Maruška prišla k mesiačikom, veľmi sa nahnevali, že ju macocha poslala do noci samú a že sa jej vždy všetko máli. Mesiac December odovzdal žezlo Septembru a už o chvíľu pred nimi stál strom s jablkami.

September: Maruška, môžeš si vziať len jedno jablko, ostatné nechaj na jabloni.

Maruška: Ďakujem ti, mesiac September za pomoc, ďakujem vám všetkým mesiačikovia, neviem, čo by som si bez vás počala.

December: Si dobré a statočné dievča, choď domov. Nepotrva dlho a budeš šťastná.

7. scéna – v dome:

rozprávač: Keď sa macocha s Dorou prebudili na stole ich už čakalo krásne červené jablko, ktoré Maruška dostala od mesiačikov.

macocha: A to si ich nemohla doniesť viac, dievčisko jedno. Určite si zvyšné cestou pojedla.

Maruška: Nič som nezjedla, mamička, ale ľudia, ktorí mi ho dali, mi dovolili si vziať len jedno jablko.

Dorka: Mama, ale ja ich chcem viac, mne jedno nestačí.

macocha: Dobre teda dievka moja, vyberieme sa mi do lesa a donesieme si ich koľko sa ti len zažiada a ty Maruša, poriad' dobytok a porob všetko v dome ta, ako treba.

rozprávač: Vybrala sa teda macocha s Dorou do hory, poriadne sa obliekli, vzali si so sebou aj jedlo na cestu a šli. Keď zbadali oheň a okolo neho dvanásť mužov stát', pristúpili k nim a bez pozdravu a prosby si žiadali jablká, hrušky, slivky a všetko, čo im napadlo. Mesiac December však tentoraz nedal svoje žezlo mladším bratom, držal ho pevne v rukách a zrazu nastala veľký víchrica, mráz šľahal z každej strany a po chvíli ostalo v hore ticho. Doma sa už Maruška strachovala o macochu a sestru, keď tu zrazu stojí pred ňou mesiac December a vraví jej:

December: Nič sa ty neboj, Maruška, tie dve ti už neublížia, dostali, čo si zaslúžili. Všetko je teraz tvoje, vezmi si Jurka a žite spolu šťastne.

rozprávač: A tak aj bolo. Zanedlho bola veľká svadba, Jurko si svoju Marušku viedol na koníkovi Belkovi a žili spolu šťastne, až kým nepomreli. Na svadbu im prišli aj dvanásť mesiačikovia, jeden z nich mal v rukách zvonec, a tejto rozprávke odzvonil koniec.

